

Innhold

Innledning.....	3
Forddalen (VV00000582).....	3
Om forvaltningsplanen	3
Forvaltningsmyndighetens oppgave.....	4
Tilleggsopplysninger	5
Områdefakta.....	6
Internasjonale forpliktelser	6
IUCN.....	6
Bernkonvensjonen	6
Natur.....	7
Beskrivelse	7
Naturtyper beskrivelse	7
Arter beskrivelse.....	8
Rødlistearter beskrivelse	8
Geologi beskrivelse.....	9
Klimaendring	9
Annen negativ påvirkning.....	9
Bruk og historikk.....	10
Eierstruktur.....	10
Verneprosess	10
Vernegrense.....	11
Brukshistorie.....	11
Landbruk.....	11
Friluftsliv.....	12
Reiseliv.....	13
Forskning og undervisning.....	13
Kulturminner	13
Bygg og Installasjoner	14
Infrastruktur	15
Motorferdsel.....	15
Tilleggsopplysninger	15
Forvaltning.....	16
Innledning.....	16
Tiltaksplan.....	18

Skjøtselsplan.....	18
Besøksforvaltning	18
Forvaltningsutfordringer	18
Naturmangfoldloven.....	18
Verneforskrift URL	19
Sentrale føringer	19
Forvaltningsmyndighetens retningslinjer	21
Tilgrensende verneområder	28

FORSLAG

Innledning

Forddalen (VV00000582)

Godkjent av	
Oppstartsdato	29.01.2024
Planlagt revisjon	15.02.2028
Sametingskonsultasjon	
Godkjent dato	
Høringsdato	

Arkivsaksnummer	2024/513
Forvaltningsmyndighet	Nasjonalparkstyret for Forollhogna
Forvaltningsmyndighetstype	Nasjonalparkstyre
Oppsyn	http://www.naturoppsyn.no/lokalkontorer/
Fylker	Trøndelag
Kommuner	Midtre Gauldal, Holtålen
Verneform	landskapsvernområde
Verneplan	Verneplan for nasjonalparker og andre større verneområder
Vernet dato	21.12.2001

Om forvaltningsplanen

Forollhogna nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder, herunder Forddalen landskapsvernområde, ble med hjemmel i naturvernloven vernet ved kongelig resolusjon i 2001. I § 7 i forskriften heter det at det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, registrering, tilrettelegging, informasjon mv. Kommunen hadde forvaltningsansvaret frem til forvaltningsmodellen med lokalt nasjonalparkstyre ble innført i 2011. Tidligere forvaltningsplan ble derfor utarbeidet av Midtre Gauldal kommune på oppdrag fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Formål med vernet er fastsatt ved verneforskriftens § 2, som sier:

Formålet med opprettelsen av Forddalen landskapsvernområde er å ta vare på et særpregede natur- og kulturlandskap der seterbebyggelse og setervoller er sentrale elementer i landskapsbildet.

Forvaltningsplanen skal sikre en helhetlig forvaltning av verneområdet ved å beskrive brukerinteressene i området, gi retningslinjer for bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Planen gir også en presisering og utdyping av vernebestemmelsene, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Dette vil si at en forvaltningsplan ikke kan åpne for tiltak eller sette nye restriksjoner utover rammene i verneforskriften.

Det er forvaltningsmyndigheten, nasjonalparkstyret for Forollhogna, som har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Planen skal endelig godkjennes av Miljødirektoratet.

Forvaltningen av landskapsvernområdet skal skje ut fra en tidshorisont på 200 år. Denne forvaltningsplanen gjelder inntil ny revidert forvaltningsplan er vedtatt, noe som skal vurderes etter 10 år eller tidligere dersom behov.

Forvaltningsmyndighetens oppgave

Nasjonalparkstyret for Forollhogna er forvaltningsmyndighet for Forddalen landskapsvernområde, sammen med ni andre verneområder. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriften. Nasjonalparkstyret er oppnevnt av Miljødirektoratet etter innstilling fra de berørte kommunene og fylkeskommunene, og oppnevningen følger valgperioden. Styret består av 9 medlemmer med personlige varamedlemmer fra kommunene Midte Gauldal, Os, Tynset, Røros, Rennebu, Tolga og Holtålen, og fylkeskommunene Trøndelag og Innlandet.

Nasjonalparkstyret utøver myndighet etter verneforskrift og har som ansvar å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet, samt å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues. Videre har forvaltningsmyndigheten ansvar for informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten om verneverdiene og vernebestemmelsene.

Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for verneområdet. Verneforskriften fastsetter forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser for verneområdet. Forvaltningsmyndigheten har i tillegg hjemmel til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene etter naturmangfoldloven § 48.

Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig myndighet for oppsynet innenfor landskapsvernområdet, men forvaltningsmyndigheten kan initiere og gi innspill til oppsyn. Overvåking eller tiltak i landskapsvernområdet kan forvaltningsmyndigheten selv bestemme. Aktuelle aktører i forbindelse med utføring av forvaltningstiltak kan være SNO, grunneier og eventuelle eksterne aktører. Forvaltningsmyndigheten kan også gi utfyllende retningslinjer om forvaltning av verneområdet og om skjøtsel. De har som oppgave å planlegge og utføre skjøtsel i verneområdet, og å registrere og dokumentere naturverdier i området.

I den daglige forvaltningen av verneområdene har nasjonalparkstyret delegert noe myndighet til nasjonalparkforvalterne. Dermed kan nasjonalparkforvalter fatte vedtak uten at alt skal gå via nasjonalparkstyret. Hva slags saker nasjonalparkforvalterne kan behandle uten å gå via styret eller arbeidsutvalget (AU), er beskrevet i styrets vedtekter og delegasjonsvedtak. Praxis er at enklere saker med retningslinjer og etablert praksis behandles delegert, mens saker av større eller prinsipiell betydning blir tatt opp i nasjonalparkstyret eller AU.

Mer info om og fra nasjonalparkstyret finner du her: [Nasjonalparkstyre | Forside](#)

Klima- og Miljødepartementet (KLD) og Miljødirektoratet har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen.

Oppfølging av ulovligheter innenfor verneområdet

For oppfølging av ulovligheter innenfor landskapsvernområdet benyttes fastsatt prosedyre jf. naturmangfoldlovens bestemmelse i §§ 69 og 71. Nasjonalparkstyret kan bruke tvangsmulkt for å sikre at et pålegg etterkommes, jf. naturmangfoldloven § 73. Ved overtredelser av forskriften eller enkeltvedtak bør det i tillegg vurderes sanksjoner av individuelle og allmennpreventive grunner. Sanksjoner som kan benyttes er overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven § 74 eller anmeldelser hvor politiet kan gi straff etter naturmangfoldloven § 75. Alvorlige brudd bør anmeldes, men mindre alvorlige forhold er egnet for overtredelsesgebyr. Overtredelsesgebyr ilegges av Miljødirektoratet. Miljødirektoratet har utarbeidet en veileder for oppfølging av ulovlige forhold i verneområder M-2692/2024.

For Forddalen landskapsvernområde vil følgende være førende for sanksjonering ved regelbrudd:

1. Bagatellmessige forhold vil i første omgang bli løst ved veiledning og informasjon.
2. Mindre alvorlige brudd vil bli vurdert for overtredelsesgebyr.
3. Alvorlige brudd vil bli politianmeldt

Arbeidsutvalget

Nasjonalparkstyret har et arbeidsutvalg (AU), som består av tre representanter fra styret. AU fatter vedtak med myndighet delegert fra nasjonalparkstyret i enkeltsaker som ikke er av stor betydning for verneverdiene.

Rådgivende utvalg

Etter verneforskriftens § 8 for vern av Forddalen landskapsvernområde, og styrets vedtekter, skal nasjonalparkstyret opprettet et rådgivende utvalg (RU) til rådighet. Her skal en rekke brukerinteresser i de respektive verneområdene være representert, som f.eks. villreinutvalget, grunneiere, beitelag, fjelloppsyn, naturvernorganisasjoner, reiselivsorganisasjoner og friluftslivsorganisasjoner. RU fatter ingen vedtak, men kan bistå i komplekse diskusjoner og hvordan veie ulike brukerinteresser mot hverandre.

Administrativt kontaktutvalg

Det er satt sammen et administrativt kontaktutvalg (AK) som består av en administrativ ansatt fra hver kommune. AK fatter ingen vedtak, men fungerer som et bindeledd mellom forvaltningen og kommunen.

Tilleggsopplysninger

Statens naturoppsyn

Statens naturoppsyn (SNO) er miljøforvaltningens operative feltorgan med avdeling i Miljødirektoratet. SNO utøver myndighet etter lov om statelig naturoppsyn av 21. juni 1996. Det er et viktig organ som følger opp at miljølover blir fulgt på offentlig og privat grunn, herunder verneforskriften, friluftsløven, motorferdselloven og naturmangfoldloven mfl. Deres arbeidsoppgaver er kontroll, tilsyn, informasjon og veiledning, i tillegg til registrering, dokumentasjon, skjøtsel og tilrettelegging. Tilsyn med landets verneområder utgjør en sentral del av SNO sin virksomhet.

Fjellstyrene

I Forddalen landskapsvernområde er det Singsås og Ålen fjellstyrene som har ansvar for oppsyn og forvaltning av bruksretter i statsallmenningene med hjemmel i fjelloven. Bruksrettene omfatter høsting av utmarksressurser gjennom jakt, fiske og beite. Fjellstyret sikrer utøvelse av bruksrettene i området, med oppsetting av hytter, bygging av bruer, merking av stier, utlegging av båter mm. I tillegg tar fjellstyret, ved fjelloppsynet, på seg oppgaver innen bl.a. skjøtsel, tilsyn og overvåking. Fjellstyrets aktivitet innenfor landskapsvernområdet skal skje innen verneforskriftens rammer og eventuelt etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten.

Statskog SF

Statskog SF er grunneier i statsallmenningen og forvalter grunneierretten. Statskog har blant annet ansvar for skogbruksvirksomhet og arealbruk, deriblant tomtefester og hytteutbygging.

Områdefakta

Landareal (daa)	30900
Sjøareal (daa)	
IUCN-status	IUCN_V
Ramsar-status	
Emerald-status	Ja

Internasjonale forpliktelser

Norge har undertegnet en rekke internasjonale miljøavtaler. Mange av våre verneområder er svært viktige bidrag til at slike avtaler kan følges opp og gjennomføres i praksis. Mer informasjon om internasjonale miljøavtaler finner du her: [Konvensjoner - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

FNs naturavtale er en internasjonal avtale med mål om å redde og bevare natur- og biologisk mangfold i verden. Avtalen ble nådd desember 2022, og per juli 2023 har 196 land sluttet seg til avtalen. Naturavtalen skal bidra med å stoppe menneskelig ødeleggelse og nedbygging av natur, samt å begynne å gjennomrette det som allerede er gått tapt.

Norges arbeid med FNs bærekraftsmål er beskrevet i Stortingsmeldingen [Mål med mening. Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030](#). Det sentrale bærekraftsmålet for verneforvaltningen er nr. 15 - Livet på land, men også en rekke andre mål er relevante, herunder nr. 13 – stoppe klimaendringene, nr. 6 – rent vann og gode sanitærforhold, nr. 3 god helse og livskvalitet, nr. 11 - bærekraftige byer og lokalsamfunn og nr. 12 - ansvarlig forbruk og produksjon, samt mål nr. 17 - samarbeid for å nå målene.

Norge har 6 resultatområder med til sammen 24 nasjonale miljømål og 83 indikatorer. Norges Miljømål har mange likheter med FNs Bærekraftsmål. De mest relevante resultatområdene er naturmangfold, kulturminner og kulturmiljø, og friluftsliv.

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion (IUCN). Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. Det finnes et eget program for arbeid med verneområder ([Protected Areas](#)). Under dette programmet utvikles det veiledning for å øke effektiviteten i arbeidet med å beskytte natur. En av disse er et klassifiseringssystem med såkalt [IUCN kategorier](#). Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt.

Bernkonvensjonen

Bernkonvensjonens formål er å verne om europeiske ville dyr og planter og deres levesteder, med særlig vekt på truede og sårbare arter. Målet er også å fremme samarbeid mellom medlemslandene. Det er vedtatt fire lister (I-IV) som angir hvordan bestemte arter skal beskyttes (totalfredning, sikre leveområder, regulering av jakt og bruk av jaktredskap). I tillegg er det vedtatt resolusjoner for å beskytte bestemte naturtyper (Resolution No. 4 (1996)) og arter (Resolution No. 6 (1998)).

Medlemslandene må rapportere om bevaringsstatus for de listede naturtypene og artene som finnes på eget territorium. I tillegg må landene opprette et nettverk av områder som skal bidra til å beskytte de aktuelle naturtypene og artene. Dette nettverket har fått navnet [Emeral Network](#).

Mer informasjon: [Bernkonvensjonen. - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

Natur

Beskrivelse

Forddalen landskapsvernområde har et areal på 30,9 km² som strekker seg over Midtre Gauldal og Holtålen kommuner i Trøndelag fylket. Landskapsvernområder er først og fremst opprettet på bakgrunn av landskapets kulturlandskapskvaliteter.

Bergartene som finnes i Forollhogna området, tilhører Trondheimsfeltets bergartskompleks som er en del av den kaledonske fjellkjede. De vanligste bergartene forvitrer lett og gir opphav til et næringsrikt jordsmonn, som gjør at flere spennende arter kan vokse og leve av området. Det er dermed stor variasjon i landskap og vegetasjonstyper i verneområdet.

I fjellområdene dominerer næringskrevende vegetasjonstyper, da einer og dvergbjørkvegetasjon tar store arealer. I de østlige områdene vier landskapet seg ut og elven Fora danner rolige partier omgitt av myrområder. Disse områdene er mer næringsfattige, mens myrområder i skråningene ned mot elven er svært næringsrike og voksested for mange krevende arter.

Myrområdene rundt Fora utgjør viktige hekkelokaliteter for vann- og vadefugler. Ellers utgjør fjellområdene viktige lokaliteter for lirype og orrfugl, og storvilt som villrein og elg.

Naturtyper beskrivelse

Blant naturtypene i Forddalen er det særlig fire som dominerer: løvskog, heisamfunn i fjellet, engsamfunn i fjellet og myr. Det næringsrike jordsmonnet i området har gjort Forddalen velegnet for utmarksbeite gjennom lang tid. Denne bruken har vært med på å forme naturen, og flere steder preges landskapet av grasmyr med store mengder sølvbunke. Lavlandet domineres ellers av bjørkeskog med innslag av høgstauder.

Den største delen av Forddalen landskapsvernområde ligger på 800–950 moh., med det høyeste punktet, Nyhaugen, på 1238 moh. Fjellområdene i Forddalen er dominert av produktive og næringskrevende naturtyper, der einer- og dvergbjørkvegetasjon er særlig vanlig.

I den østlige delen av Forddalen renner elva Fora. Elva danner meanderløp som strekker seg gjennom hele landskapsvernområdet og videre inn til Dalbusjøen i Forollhogna nasjonalpark. Meanderpartiene skaper kroksjøer og flomdammer som bidrar til å forme store myrområder. Spesielt myrene i skråningene ned mot elva er svært næringsrike, og gir gode vekstforhold for næringskrevende arter.

Naturtyper og kartleggingsbehov

Det er foretatt lite naturtypekartlegging innenfor Forddalen landskapsvernområde, da det er kun området ved Meiåan, Holtålen kommune som er registrert. Registreringen er gjort for relativt lang tid siden, i 1978, og lokaliteten bør derfor undersøkes nærmere for å oppdatere status på området.

Det bør foretas mer naturtypekartlegging innenfor landskapsvernområdet. Dette gjelder blant annet:

- Området som strekker seg langs Fora fra Meiåan i Holtålen kommune, til vernegrensen i Midtre Gauldal kommune. [Området](#) rundt Meiåan er tidligere kartlagt og klassifisert som kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti etter håndbok 13. Området skilte seg da ut som uvanlig artsrik og interessant flora med kontinentalt særpreg. Det er nødvendig med oppdatert status på området, samt gi en bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Det er også nødvendig å utvide kartleggingsområde for å se om det ikke er flere slike områder langs Fora.

Arter beskrivelse

Fugl

Til tross for nedgang i bestandene av lirype og skogsfugl i Sør-Trøndelag de siste årene, har Forddalen alltid hatt gode lokaliteter for lirype i høyfjellet og orrfugl i lavlandet. Flere fuglearter hekker i fjellbjørkeskogen innenfor verneområdet, blant annet flere spurvefugler som kjøttmeis, løvsanger, bjørkefink, gråsisik, gjøk, granmeis og ulike trostearter.

Rundt myrområdene i Forddalen, særlig i tilknytning til elvene Fora og Hundåa, finnes en rekke vann- og vadefugler av spesiell forvaltningsinteresse, blant annet svømmesnipe, rødstilk, krikand, storlom og grønnstilk. Beveger man seg lenger opp i fjellområdene, kan man også observere arter som heipiplerke, heilo, steinskvett og fjellrype.

Av rovfugler er kongeørn, jordugle og tårnfalk registrert i området. Det finnes imidlertid ingen systematiske registreringer av fugl innenfor Forddalen.

Pattedyr

Blant hjortevilt finner vi elg, rådyr og villrein. Av mindre pattedyr finner man både hare, lemen og bever i området. Når det gjelder store rovdyr, bruker både jerv og gaupe området i perioder av året.

Villrein

Forddalen ligger innenfor Forollhogna villreinområde. Dette området skiller seg fra mange andre villreinområder ved å mangle høyalpine landskap. Til gjengjeld gir det kalkrike jordsmonnet gode beiteforhold, og legger til rette for et balansert sesongbeite for villrein. Områdene i Forddalen fungerer i hovedsak som vinterbeite. Det finnes også flere trekkpassasjer i randsonen av landskapsvernområdet.

Villreinområdene i Forddalen brukes imidlertid lite i dag, og det har ikke vært registrert observasjoner av dyr siden 2002. Trekkveiene vestover i Forollhogna har vært utsatt for økende ferdsel og forstyrrelser de siste ti årene, noe som har påvirket villreinens bruk av de østlige delene av området. Det er per i dag ingen definerte fokusområder for villrein i Forddalen.

For en fullstendig liste over registrerte arter i området se artsdatabanken.no.

Sårbare perioder for dyre- og fuglelivet

Generelt for alt dyreliv er at hekke- og yngleperioden på våren regnes som sårbar. Det er store variasjoner mellom arter med tanke på når de anses som sårbare mot forstyrrelser. For noen arter, som enkelte rovfugler, er den sårbar mot forstyrrelser allerede fra februar, mens mindre spurvefugler kan være sårbare fra mai. Villreinen er mest sårbar under kalving fra april til starten av juni. Den sårbare perioden er som regel over i juli. At en art er sårbar for forstyrrelser betyr at et individ kan avbryte hekking og yngling fordi det er for ressurskrevende å fortsette, noe som over tid kan resultere i bestandsnedgang. [Miljødirektoratets veileder for håndtering av sensitive artsdata](#) og [Norsk rødliste for arter](#) gir en pekepinn på hvilke arter det skal tas særlig hensyn til.

Rødlistearter beskrivelse

Norsk rødliste for arter 2021 gir en oversikt over arter og naturtyper med vurderinger av deres risiko for å dø ut eller forsvinne fra et område. Artene og naturtypene blir derfor klassifisert i ulike kategorier etter hvor truet de er. En art/naturtype regnes som truet dersom den er plassert i én av de tre kategoriene sårbar, sterkt truet eller kritisk truet. Rødlisten er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fageksperter.

Det vises til vedlegg med liste over rødlistearter i Forddalen landskapsvernområde hentet ut fra artsdatabanken (16.04.2025, [filvedlegg xx](#)). Listen viser registrerte observasjoner i perioden 2000-2025.

Geologi beskrivelse

Bergartene man finner i Forddalen tilhører Trondheimsfeltets bergartkompleks som er en del av den kaledonske fjellkjede. Trondheimsfeltet består av rike kambrosiluriske bergarter. Den vanligste av bergartene er kvartsglimmerskifer, men man finner også kvartsitt, fylitt og amfibolitt. Det disse bergartene har til felles er at de forvitrer lett, og gir med det opphav til næringsrik jordsmonn. Spesielt glimmerskifer inneholder stoffer plantene trenger, som fosfor, kalium og kalk.

I Forddalen finner man også store løsmasser i form av morenemateriale, samt enkelte områder med breavsatt sand og grus. Man finner derfor enkelte områder som det har vært tatt ut masser fra Forddalsveien, og noen av grustakene er enda i bruk.

Klimaendring

Klimaendringer som følge av økt temperatur kan gi kortere periode med snødekke og tilsvarende lengre barmarksperioder. Svingende temperaturer fører også til nedising av vegetasjon og beiteområder på høyfjellet. I år med mye nedising er det utfordrende for villreinen og finne nok mat i vinterbeiteområdene, og må derfor trekke nedover mot bygdene i lavlandet. Med økte temperaturer kan vi også forvente mer gjengroing av området, og det å opprettholde beitetrykk vil være et viktig tiltak for å bevare natur- og kulturlandskapets egenart og karakter.

Det forventes også hyppigere nedbørsperioder med større intensitet, mer nedbør og kraftigere vind som følge av endrede klimatiske forhold. Dette kan være utfordrende for flere arter som lever i høyfjellet og som er tilpasset et stabilt og kaldt klima. Hyppigere og mer intense nedbørsperioder kan føre til økt vannføring i vassdrag i tillegg til høyere risiko for erosjon på sårbare stier eller andre sår i terrenget. Flom og isgang har de siste årene vist seg å være en utfordring for bruer, noe man må ha fokus på i fremtidig forvaltning og eventuell tilrettelegging.

Målinger de siste 20 årene fra like nord for verneområdet (Kotsøy, Midtre Gauldal) viser variasjoner av årsnedbør mellom 815-1116 mm. I samme periode ligger middeltemperaturen på 1,4-5,9 grader celsius. Maksimumtemperatur og minimumtemperatur har vært henholdsvis 32,9 og -31,1 grader celsius. Dataen er hentet fra [Norsk klimaservicesenter](#).

Annen negativ påvirkning

Forddalen er et område med lite tekniske inngrep sammenlignet med nærliggende landskapsvernområder. Det er likevel et høyere trykk på ferdsel i området enn det som har vært tidligere. Økt ferdsel og annen menneskelig aktivitet i verneområdet kan gi slitasje på vegetasjon og forstyrrelser på sensitive arter. Friluftslivet og samfunnet er i stadig endring, så en kan forvente nye problemstillinger etter hvert som tiden går og nye trender etablerer seg.

Det er lite/ingen setring i området, og det meste av bebyggelsen innenfor verneområdet er nå brukt som fritidsboliger. Endret bruk med modernisering og «hyttefisering» av seterbebyggelsen kan utgjøre en potensiell trussel mot den tradisjonelle helheten i området, da spesielt seterlandskapet.

Økt utbyggingspress i randområdene kan påvirke landskapsvernområdet. Spesielt med tanke på hyttebygging, veger, vind- eller vannkraftanlegg og bergverksvirksomhet. Per i dag (2025) er det ikke konkrete planer om slik utbygging nært Forddalen landskapsvernområde.

Bruk og historikk

Eierstruktur

Forddalen landskapsvernområdet berører to kommuner: Midtre Gauldal og Holtålen og dekker et areal på 30,9 km². Statskog SF er den største grunneieren innenfor landskapsvernområdet. Singsås og Ålen fjellstyrer administrerer bruksrettene, samt jakt, fangst og fiske innenfor Nekkjådalen Statsallmenning (403/1) i Midtre Gauldal kommune, og Hesjedal Statsallmenning (300/1) i Holtålen kommune.

De fleste setrene i Forddalen ligger innenfor en av statsallmenningene, der eier har bruksrett. Det finnes også noen private setereiendommer innenfor landskapsvernområdet. I Hesjedal statsallmenning er det fire setereiendommer innenfor verneområdet. Disse er sentrert rundt Øyavollen, som ligger sør-øst i verneområdet inn mot nasjonalparken. I Nekkjådalen statsallmenning er det til sammen 11 setereiendommer, der fire av eiendommene ligger på Fordosvollen, og fem ligger på Mølavollen/Singsåsvollen helt vest i verneområdet. De to siste er på Fjesetvollen, helt øst i verneområdet.

Det er ingen av de gamle setrene som driftes med melkekyr i dag, men benyttes i tilknytning til tilsyn med dyr på beite, jakt og fiske, samt i fritidsformål (2025). De private hyttene er ikke tilknyttet noen bruksrett i lys av fjelloven. Det er ikke allmenningshytter innenfor verneområdet.

Verneprosess

I NOU 1986:13 Ny landsplan for nasjonalparker foreslo Statens Naturvernråd opprettelse av en nasjonalpark som skulle omfatte Gauldalsvidda i Sør-Trøndelag og tilstøtende deler av Hedmark. Dette førte til etablering av «Forollhognautvalget», en samarbeidsgruppe med ordførere fra berørte kommuner. Utvalget la fram rapporter om naturforhold, brukerinteresser og forslag til vernebestemmelser.

I 1992 la Regjeringen fram St. meld. nr. 62 (1991–92) med forslag om vern av Gauldalsvidda/Forollhogna som nasjonalpark, kombinert med landskapsvernområder i seterdalene rundt fjellområdet. I mai 1993 ba Direktoratet for naturforvaltning (DN) fylkesmennene om å starte arbeidet med å fastsette foreløpige planområdegrenser. I mars 1994 sendte fylkesmennene i Hedmark og Sør-Trøndelag formell melding om planstart til grunneiere og berørte parter, samtidig som det ble avholdt åpne informasjonsmøter i kommunene.

Verneforslaget, utarbeidet i tett samarbeid mellom fylkesmennene, ble sendt på lokal høring i april 1996. Etter behandling av høringsuttalelser anbefalte fylkesmennene et verneforslag som ble oversendt DN for sentral behandling i november 1997. Forslaget, supplert med DNs kommentarer, ble sendt på sentral høring i desember 1998. I oktober 1998 holdt DN et møte med ordførere fra de berørte kommunene og fylkesmennenes miljøvernavdelinger.

Et arbeidsutvalg ble opprettet for videre utredning av forvaltningsmodeller, og la fram sin sluttrapport for DN i november 1999. Deres anbefalinger dannet grunnlag for DNs videre tilrådninger. DN oversendte sin tilråkning om vern til Miljøverndepartementet i september 2001.

Verneplan for Forollhogna med tilliggende dalfører med Forollhogna nasjonalpark, Budalen landskapsvernområde, Vangrøftdalen-Kjurrudalen landskapsvernområde, Londalen-Ørvilldalen landskapsvernområde, Ledalen landskapsvernområde m/plantelivsfredning, Øyungen landskapsvernområde, Magnilldalen-Busjdalen landskapsvernområde, Endalen landskapsvernområde og Forddalen landskapsvernområde i Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, og

Røros kommuner i Sør-Trøndelag, og Tynset, Tolga, Os kommuner i Hedmark ble vedtatt av Kongen i statsråd 21. desember 2001. [Det vises til Kongelig resolusjon av 21.12.2001.](#)

Vernegrense

Vedtatt vernegrense er gjengitt i vedlagt vernekart, **kartvedlegg xx**.

Brukshistorie

Forddalen landskapsvernområde ble først og fremst opprettet for å ivareta eksisterende natur- og kulturlandskap. Området er relativt lite berørt av tekniske inngrep, men seterdriften som har funnet sted i Forddalen gjennom lange tider har formet området og skapt et særegent seterlandskap. De viktigste brukerne i dag er beitedyrnæringen og friluftslivet.

Den historiske bruken av fjellområdene dannet grunnlag for bosetting og næring i bygdene her. Disse store fjellområdene, statsallmenningene, ble og blir brukt til jakt, fangst, fiske, setring, beite mm. i samsvar med bruksretter eller allmenningsretter. Det er disse bruksrettene fjellstyret er satt til å forvalte med hjemmel i fjelloven. Statskog SF er grunneier på statsallmenningene, og forvalter grunneierretten. Bruksrettene deles i to hovedkategorier, jordbrukstilknyttede bruksretter (som beite, setring mm) og bostedstilknyttede bruksretter (fangst, jakt og fiske) som forvaltes av fjellstyrene.

Landbruk

Kommunen er landbruksmyndighet og har avgjørelsesmyndighet i saker etter jord-, skog- og konsesjonslov, forurensningsloven og flere tilskuddsordninger som gjelder jord- og skogbruk. Forvaltningsmyndigheten benytter derfor kommunen i spørsmål av landbruksfaglig karakter. Et forhold som kan være konfliktfylt med beitenæringen er forvaltning av store rovdyr, og da spesielt jerv. Landskapsvernet legger ingen føringer for viltforvaltningen, samt forvaltning av store rovdyr jfr. verneforskriften. Forvaltning skjer etter nasjonal rovdyrpolitikk med tilhørende lovverk som forvaltes gjennom Miljødirektoratet eller Statsforvalteren. Forddalen ligger innenfor beiteprioriterte områder.

Seterdrift og beitehold

Det er først og fremst seterdrift som har vært den største jordbruksvirksomheten i Forddalen gjennom tidene. Den tradisjonelle driften besto av melkeproduksjon og utmarksbeite. Det er flere tiår siden den tradisjonelle seterdriften opphørte på setrene i Forddalen. Det er dermed enda spor etter seterdrift i verneområdet, da setrene Fjestvollen og Øyavollen ved Fora, Malumsvollen i Nekjådalen, samt fire setre ved Hundåa ved foten av Nyhaugen, står enda. Det er ingen av de gamle setrene som driftes med melkekyr i dag, men benyttes i tilknytning til tilsyn med dyr på beite, jakt og fiske og ellers til fritidsformål. Seterbuene i dalen holdes ellers godt vedlikeholdt med tradisjonell byggeskikk.

Det slippes mest sau og storfe på utmarksbeite i Forddalen. Beitedyrnæringen innenfor Forddalen er primært organisert gjennom Singsås vestre beitelag, samt at Ålen beitelag-vest har en liten del helt sør i verneområdet i tilknytning Holtålen kommune. I 2024 ble det slept 1399 sau og lam og 307 storfe innenfor Singsås vestre beitelag sitt beiteområde, hvor landskapsvernområdet også inngår ([kilden.no](#)). Verdien for landbruket i landskapsvernområdet ligger først og fremst i beiteressursene i form av utmarksbeite for sau og storfe. For å bevare det spesielle kulturlandskapet vil en av hovedstrategiene være å opprettholde beitetrykket. Beite skal likevel ikke føre til negative effekter på planter, dyr og landskap.

Ut ifra dagens situasjon og utvikling er det lite sannsynlig å anta at seterdrift og beitebruk vil øke vesentlig innenfor landskapsvernområde fremover. Det vil være en utfordring både for forvaltningsmyndigheten og landbruket å opprettholde de kvaliteter som kjennetegner seterlandskapets særpreg. Det er derfor viktig å ta vare på brukere med driften innenfor

landskapsvernområdet, og sørge for et godt samarbeid mellom forvaltningen og landbruket for å opprettholde verneverdiene.

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for verken beitebruk eller drift av eksisterende setervoller eller til oppføring av nødvendige nye bygninger for jordbruksformål. Det vises til unntaksbestemmelsene i §§4 og 5 under "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer". Med seter i aktiv landbruksdrift menes der seteren er utgangspunktet for slått og bruk av utmarksbeite for storfe eller småfe, og tilsyn, slipp- og sankested, samt saltplasser. Ved opphør av aktiv landbruksdrift, vil seter med bygninger bli vurdert etter formålet med bygget, herunder fritidsformål, i saksbehandling etter vernebestemmelsene for landskapsvernområdet.

Skogbruk

Skogen som ligger innenfor Nekjådalen Statsallmenning forvaltes av Statskog SF etter Lov om skogdrift. Statskog er ansvarlig for utnyttelse av skogressursene i nært samarbeid med Nekjådalen allmenningsstyre. Allmenningsstyret er valgt av, og blant de gårdene som har bruksrett til trevirke. Innenfor statsallmenningen er uttak av trevirke en rettighet for de bruksberettigede, som er hjemlet i Lov om skogdrift. Videre er skogen innenfor Forddalen klassifisert som vernskog. Dagens vernskoggrenser, med tilhørende bestemmelser, ble vedtatt i starten av 1990-tallet av daværende fylkeslandbruksstyret i Sør- og Nord-Trøndelag. Hogst og uttak av trevirke innenfor verneområdet skal derfor skje i tråd med bestemmelsene for Vernskog i Trøndelag.

Fjellbjørkeskogen i landskapsvernområdet har vært utnyttet siden seterdriftens begynnelse, hovedsakelig for uttak av ved. Vedbehovet var spesielt stort da full seterdrift var den dominerende driftsformen. Overgangen til melkeseterdrift sammen med opphør av utmarksslåtten, er de viktigste årsakene til at store områder er i ferd med å gro igjen. For å ivareta de åpne skogliene og de rike forekomstene av plantearter som er viktige for kulturlandskapet i dalen, er det ønskelig at det foretas hogst i området. Av hensyn til landskapsbildet bør denne hogsten i hovedsak være plukkhogst i tråd med gjeldende lovverk.

Friluftsliv

Det er ingen begrensninger for utøvelse av enkelt friluftsliv som ikke krever fysisk tilrettelegging innenfor landskapsvernområdet. Retten til fri ferdsel i utmark (allmannsretten) har vært og er en viktig forutsetning for den norske friluftslivstradisjonen. Det er viktig å understreke at denne retten er nedfelt i friluftsloven, og at denne også gjelder innenfor områder vernet etter naturmangfoldloven.

Verneforskriften er ikke til hinder for bruk av tråsykkel og hest til ridning/kløv så lenge dette foregår i henhold til Lov om friluftslivet § 2 (ferdsel i utmark). Bruken av sykkel og hest kan riktignok medføre stor terrengslitasje på steder der dette ikke er ønskelig, dette bør i så fall forsøkes regulert av kommunen gjennom henstillinger og informasjon. Det kan eventuelt også inngås avtaler med aktuelle aktører.

For å gjøre tilretteleggingstiltak tilstrekkelig motstandsdyktige mot fremtidens klima, må tiltakshavere ta hensyn til de utfordringene klimaendringer innebærer for funksjonalitet og levetid for blant annet broer, ilandstigningsbrygger og turveier. Tilrettelegging skal skje i tråd med verneforskrift (fysiske tilrettelegginger), besøksstrategi ([filvedlegg xx](#)) og [Merkehåndboka](#). Merking skal skje i hensyn til naturmiljøet og ikke påvirke landskapets karakter. For bestemmelser og tilrettelegging for friluftslivet vises det til kapittel «Forvaltningsmyndighetens retningslinjer».

Forddalen landskapsvernområde er ikke et kartlagt friluftsområde, men fungerer i stor grad som turområde for lokalbefolkningen og hytteeiere. Her finner man tilrettelagt parkeringsplasser med toalett og informasjon på veien inn til Forollsvollen, Morsetvollen og ved Fjesetvollen, hvor man kan

gå videre på stier inn i verneområdet. På Mælaråa ved Morsetvollen er det også tilrettelagt fiskeplass for funksjonshemmede, og her sitter også fjellstyrene ut fisk i vannet. Det går også godt oppgått sti videre inn til Langtjønnan. En annen populær tur er Øyavollen – Meiåan. På veien ser man spor etter tidligere tiders ferdsel med hest og kjerre, samt at det er et frodig område med et aktivt fugleliv. Turen er på 3,6 km en vei. Her er det også tillatt med sykkel også innenfor nasjonalparken.

For flere turer i Forollhogna, se ut.no.

Jakt og Fiske

Friluftslivet i området er også knyttet til høsting av naturen og rekreasjon. Det drives derfor bestandsrettet forvaltning på jaktbart vilt. Singsås - og Haltdalen fjellstyrer administrerer fiske, småviltjakta og villreinjakta inne i landskapsvernområde. Det er det også etablert et hundetreningssområde for fuglehunder innenfor vernegrensen.

Reiseliv

Reiseliv i Midtre Gauldal er først og fremst knyttet til laksefiske i Gaula, og dermed knyttet til områder utenfor verneområdet. I Forddalen finnes det noe utleie av gamle seterhus i forbindelse med jakt, fiske og friluftsliv.

Oversikt over reise og overnatting rundt Forollhogna området finner du på forollhogna.info.

Forskning og undervisning

Forvaltningsmyndigheten bør ha kontroll på det som gjøres av forskning slik at denne kunnskapen kan komme forvaltningen, allmennheten og andre interesserte til gode. Forddalen har store verdier innenfor kulturminner, geologi, flora og fauna, og det er en målsetting å kartlegge og overvåke disse verdiene best mulig.

Det er ønskelig at kunnskapen om verneverdiene skal kunne formidles både gjennom undervisning til skoleelever og studenter, og som informasjon til allmenheten. I besøksstrategien og kommunikasjonsplanen for Forollhogna er informasjon et viktig strategisk grep (filvedlegg xx og xx).

Det er per nå etablert en publikumsrettet nettside: forollhogna.info

og en nettside for forvaltningen: nasjonalparkstyre.no/Forollhogna/

Videre er det på de definerte innfallsportene og informasjonspunktene satt opp temaplakater med informasjon om seterdrift og kulturminner, råd om ferdsel, villrein og andre sentrale tema.

Det er utarbeidet [brosjyre](#) for Forollhogna nasjonalpark.

Kulturminner

Kulturminner eldre enn år 1537 og samiske kulturminner fra 1917 eller eldre, er automatisk fredet, jfr. kulml §§ 3 og 4. Det er forbudt å gjøre inngrep i, skade eller utilbørlig skjemme disse uten at det foreligger tillatelse etter kulturminneloven § 8. Ved byggesaker og tiltak som medfører fysiske inngrep i kulturlandskapet, skal derfor kulturminnemyndighetene høres for å være sikker på at man ikke forringer/ødelegger verdifulle kulturminner.

I forbindelse med regionreformen i 2020 ble oppgaver og myndighet på kulturminneområdet overført fra Riksantikvaren til Trøndelag fylkeskommune og Sametinget/Sámediggi. Dette innebærer at disse nå er førstelinje i forvaltningen av de fleste automatisk fredete kulturminnene i Trøndelag.

Automatisk fredete- og samiske kulturminner

Områdene i Forddalen har vært rike på naturressurser og har derfor vært et naturlig tilholdssted for

mennesker som levde av høsting. De eldste registrerte setervollene i området stammer fra begynnelsen av 1800-tallet. I tillegg er det registrert to fangstgroper i Nekkådalen og én fangstgrav vest i verneområdet. I tilgrensede områder rundt Forddalen er det også registrert samiske boplasser, flere tufter som kan stamme fra jernalder eller middelalder, samt en steinalderboplass ([kulturminnesøk](#)).

Forddalen landskapsvernområde er ikke systematisk kartlagt for kulturminner, med unntak av et prosjekt i 2009–2010 som omhandlet kartlegging av samiske kulturminner i Forollhogna og tilgrensede verneområder ([Steinbakken, 2010](#)). Det ble imidlertid ikke registrert noen samiske kulturminner i Forddalen i denne rapporten.

Det er likevel sannsynlig at det finnes et ukjent antall automatisk fredete kulturminner innenfor verneområdet – som steinalderboplasser, samiske boplasser, og kulturminner knyttet til utmarksbruk, jernvinning, fangst og ferdsel.

Bygg og Installasjoner

Alt byggearbeid innenfor Forddalen landskapsvernområde skal vurderes etter verneforskrift. I tillegg skal byggetiltak behandles etter plan- og bygningsloven der kommunen er myndighet. Bygninger som er eldre enn 1850 skal også vurderes av fylkeskommunen som er myndighet etter kulturminneloven. Fjellstyrene forvalter seterforskriften, som gir de ytre rammene for bruk av og tilbakefall (til statsallmenningen) av jordbrukstilknyttede bruksretter.

Landbruk

Innenfor Forddalen landskapsvernområde er det matrikkelført totalt 20 bygninger, der seterbebyggelsen utgjør hoveddelen av bygningsmassen med seterbuer/seterstuer, fjøs og løer. Det er også matrikkelført ett båtnaust ved Litjsjøen som tilhører Singsås fjellstyre.

Man finner fortsatt flere bygninger som står til den tradisjonelle byggeskikken i Forddalen, da både enkeltbygninger og hele bygningsmiljøer er godt vedlikeholdt. Bebyggelsen på setrene er ofte forskjellig fra gårdsbebyggelsen nede i bygden, selv om likhetstrekkene er mange. På grunn av setrenes sesongbetonte og spesialiserte produksjon, var det andre og mer begrensende rombehov som gjorde seg gjeldene, både for oppbevaring av mat og opphold for folk og dyr. Dette gir seg utslag i at enkelte hustyper er vanligere på setra enn andre steder, og i at bygningene er små.

En sterk gjenbrukstradisjon har vært med å gi seterbebyggelsen et visst særpreg der bygninger som var blitt for små eller for dårlige hjemme på gården, ofte ble satt opp igjen for bruk i fjellet. Fremherskende vindretning ble gjerne avgjørende for plassering av bygningene, ved at de største bygningene som seterfjøs og seterstuer følger terrengkotene og ligger med langsiden mot dalen. Inngangsdøren er plassert på en langvegg, bla. fordi denne veggen holder seg snøfri. Mindre hus som løer, har ofte dør i gavlen for å utnytte takhøyden best mulig og har gavlsiden mot dalen. For mer beskrivelse av seterbebyggelsen for Forddalen vises det til tidligere forvaltningsplan, samt byggeskikksveileder for seterområdene i Forollhogna ([filvedlegg xx](#)).

Bygningsmiljøet på setrene må sees i sammenheng med samfunnsutviklingen over tid. Forvaltningsmyndigheten legger derfor til grunn situasjonen slik den var ved vernetidspunktet, i sin saksbehandling knyttet til bygninger. Den eksisterende bygningsmassen dekker i dag i stor grad de grunnleggende behovene for landbruk og friluftsliv innenfor landskapsvernområdet. Det må likevel forventes behov for enkelte justeringer og tilpasninger over tid. Utfordringen ligger i å begrense omfanget av ny byggevirksomhet, samtidig som nødvendige behov dekkes på en tilfredsstillende måte. Det må skilles mellom standardheving og oppfyllelse av tekniske krav fra myndighetene – for eksempel i forbindelse med branntilsyn.

Fritidsbebyggelse

Forddalen landskapsvernområde er først og fremst karakterisert som et seterområde med utpreget setermiljø, men det finnes likevel noen enkelthytter innenfor landskapsvernområdet. Ifølge matrikkelen har 2 bygninger status som fritidsbygg/hytter, samt ett bygg som er oppført som uthus i tilknytning fritidsbebyggelse.

Modernisering av eksisterende bebyggelse gjennom standardhevinger, er pekt på å kunne forringe helheten i området som setermiljø og kulturlandskap. Her vil også fritidsbebyggelsen kunne påvirke landskapsbilde. For å ivareta bygningsmassen vil det være behov for vedlikeholdsarbeid som er nødvendig for å opprettholde de tekniske installasjonene i bygningen. Forvaltningsmyndigheten vil oppfordre eiere til vedlikehold og reparasjoner fremfor hele utskiftninger der dette er mulig. Utgangspunktet for vedlikehold er at det skal skje i samsvar med eksisterende byggeskikk med hensyn til materialbruk, form, størrelse, plassering, takform/vinkel, og fargebruk.

Mer informasjon og veiledning angående byggesaker finnes på [nasjonalparkstyret nettside](#), samt under «Forvaltningsmyndighetens retningslinjer».

Infrastruktur

Etablerte veier i verneområdet har fri ferdsel med motoriserende kjøretøy og sykkel gjennom barmarkssesongen, men ingen av veiene blir vinterbrøytet. Det går to veier innenfor verneområdet:

1. Forddalsveien: den del av veien gjennom Forddalen som ligger innenfor verneområdet fram til låst bom ved Fjesetvollen er åpen for alminnelig ferdsel.
2. Nyhaugvegen: traktorveien er steng med bom like etter parkeringsplassen ved Nyhaugen, utenfor verneområdet. Vegen benyttes bare av de som har bruksrett på setrene på Forosvollen og etter tillatelse for motorisert ferdsel.

Utenom veier er det ingen tung teknisk infrastruktur innenfor landskapsvernområdet. Det er ikke strømframføring i seterdalen og da heller ingen kraftlinjer. Bygninger har ikke innlagt strøm annet enn enkle solcellepanel. Det er heller ikke anlegg for vann og kloakk utover enkle løsninger til enkelte seterhus og hytter. Ellers er det delvis dårlig dekning for mobiltelefon i seterdsalen. Det er ingen merkede stier eller løyper, men det er likevel mange stier som er godt synlige i terrenget som er lette å følge.

Motorferdsel

Motorferdsel innenfor vernegrensene reguleres av motorferdselsloven som forvaltes av respektive kommune. Grunneiers tillatelse innenfor statsallmenningen gis av respektive fjellstyre i henhold til fjelloven.

Det bør være en åpen dialog mellom kommunen og nasjonalparkforvaltningen slik at man får kunnskap om omfang av motorferdsel som kan påvirke verneverdiene, samt i forhold til vedlikehold av vei.

Tilleggsopplysninger

Grusuttak

De mest synlige inngrepene innenfor verneområdet er enkelte lokaliteter for uttak av grus for vedlikehold av veier. Det er ett godkjent grusuttak innenfor landskapsvernområdet ved Fjesetøian. Grusforekomsten ved her er for vedlikehold av vegstrekingen fra vernegrensen (ved Talsnesvollen) til bom ved Fjesetøian på Forddalsveien. Grusuttaket ble først åpnet på 1980-tallet i forbindelse med forlengelse av Forddalsveien fra Talsnesvollen og innover.

Det lokale vegstyret har i samarbeid med grunneier utarbeidet en driftsplan som beskriver arealavgrensning for uttaket på Fjesetøian og hvordan istandsetting skal gjennomføres (filvedlegg xx – driftsplan). Det er estimert at det kan tas ut ca. 1600 m³ grus fra Fjesetøian. For det første året (2024), var det tillatt at det kunne tas ut inntil 900 m³ grus for mer omfattende vedlikehold. For årlig vedlikehold av vegstrekingen kan det tas inntil 25 m³ grus. Grusuttaket vil da kunne vare i 14-28 år, avhengig av nødvendig vedlikehold. Veivedlikehold er tillatt uten søknad så lenge det ikke fører til standardheving av veien.

Langs Nyhaugvegen ligger ett mindre grusuttak som tidligere ble brukt til vegvedlikehold. Naturlig gjengroingen har begynt på uttaksplassen, og det vil derfor ikke gis tillatelse til å benytte dette grustaket videre.

Drone

For bruk av drone innenfor landskapsvernområde gjelder eget regelverk for dronebruk, jfr. luftfartstilsynet. Bruk av drone skal likevel skje hensynsfullt, og det skal tas hensyn til sårbare perioder for dyre- og fuglelivet (hekking og yngling), samt andre som går på tur. Friluftsløven § 11 angir at enhver skal opptre hensynsfullt og varmsomt for ikke å volde skade eller ulempe for eier, bruker eller andre, eller påføre miljøet skade.

Forvaltning

Innledning

Verneforskriften er gjeldende lovverk for Forddalen landskapsvernområde, og gir full oversikt over forbud, generelle unntak og eventuelle unntak etter søknad. Dette er videre utdypet under "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer".

Dispensasjonssøknader

Det er viktig at søknader inneholder utfyllende informasjon om hvem, hva, når, hvor, hvorfor og hvordan tiltaket/aktiviteten skal gjennomføres. Før et tiltak kan iverksettes må det som oftest foreligge en tillatelse fra grunneier, kommunen, nasjonalparkstyret og eventuell annen myndighet.

Alle søknader skal vurderes etter behov/formål og behandles i tråd med verneforskriften og de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Selv om et omsøkt tiltak er innenfor rammen av en spesifisert dispensasjonsbestemmelse må det likevel gjøres en selvstendig vurdering av hvorvidt dispensasjon skal gis. Det er altså opp til forvaltningsmyndigheten å vurdere om en søknad gir grunnlag for å gi dispensasjon, etter en samlet vurdering hvor også verneformål, naturforholdene, andre interesser m.m. inngår. Forvaltningsmyndigheten har også mulighet til å knytte vilkår til sine vedtak, så lenge disse vilkårene er saklige og forholdsmessige vilkår sett opp mot det tillatelsen gjelder (vilkårslæren).

Alle dispensasjonssaker, samt vedtak gjort av nasjonalparkstyret, blir publisert i [Miljøvedtaksregisteret](#).

Forhold til andre lovverk

God kommunikasjon mellom kommunene og nasjonalparkstyret er viktig. I noen saker skal en søknad behandles etter flere lovverk (f.eks. byggesaker) og hos flere forvaltningsmyndigheter. Det fremgår i naturmangfoldloven § 48 at i tilfeller hvor tiltak trenger tillatelse både etter verneforskrift og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Hvor det søkes parallelt om tillatelse, skal vedtak fattes først etter verneforskrift dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

For å sikre en god søknadsprosess, er det i samarbeid med kommunene og Statskog/fjelloppsynene i Forollhogna utarbeidet en søknadsveileder (flytskjema) med saksbehandlingsrutiner, som du finner på [styrets nettsider](#). I samråd med samarbeidsaktører er det vurdert hensiktsmessig at søknad om tiltak i landskapsvernområdet som krever tillatelse fra flere lovverk skal sendes til kommunen først, som videresender den til nasjonalparkstyret og/eller fjellstyrene. Det er også viktig at nasjonalparkstyret sender aktuelle vedtak til kommunen for å opprettholde flyt i prosessen.

Klage

Alle som er part i en sak eller har rettslig klageinteresse kan påklage et enkeltvedtak, jfr. forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage på et vedtak er 3 uker fra mottaker er gjort kjent med vedtaket. En skriftlig klage sendes nasjonalparkstyret for Forollhogna for vurdering. Dersom nasjonalparkstyret endrer sitt opprinnelige vedtak, vil det nye vedtaket regnes som et nytt enkeltvedtak, som kan påklages. Dersom nasjonalparkstyret opprettholder sitt vedtak, sendes klagen til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Villreinnemnda og villreinutvalget for Forollhogna villreinområde

Avhengig av tiltakets påvirkning på villreinen og villreinens leveområder, sendes søknad om tiltak innenfor verneområdet på høring til villreinutvalget og/eller villreinnemnda for Forollhogna.

Villreinnemnda er en offentlig nemnd hvor medlemmer og varamedlemmer er oppnevnt av Miljødirektoratet. Nemda er underlagt direktoratets instruksjonsmyndighet, og nemndas oppgaver er gitt i direktoratets forskrifter. Villreinnemndenes har myndighet til å fatte vedtak, der noen av oppgavene er å godkjenne vald, tellende areal og bestandsplaner, fastsette årlige fellingskvoter for villrein og delta i arealforvaltningen i fylker og kommuner med sikte på bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinens leveområder. Innenfor verneområdene er villreinnemnda en høringspart, og det er verneforskriften som setter de strengeste føringene.

Hvert av villreinområdene har også et villreinutvalg, hvor det sitter representanter fra grunneierne. Villreinutvalget foreslår forvaltning og tildeling til villreinnemnda, og har ikke myndighet til å fatte vedtak.

Tiltak i verneområdet

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 har nasjonalparkstyret mulighet til å gjennomføre tiltak og skjøtsel som ivaretar og/eller fremmer verneformålet. Det kan også gjennomføres forvaltningstiltak som er tillatt etter verneforskrift eller ved at nasjonalparkstyret behandler dette som en dispensasjonssak, hvis skjøtselen ikke kan gjennomføres etter § 47. I slike tilfeller må styret inngå avtale med grunneier og rettighetshavere dersom tiltakene kommer i konflikt med deres rettigheter. Organisasjoner og privatpersoner kan komme med innspill til nasjonalparkstyret i forhold til skjøtselstiltak innenfor verneområdet, som kan legges frem for nasjonalparkstyret. Styret vedtar hvilke tiltak det skal søkes midler til.

Nasjonalparkstyret søker årlig om midler fra Miljødirektoratet for gjennomføring av ulike tiltak som fremmer verneverdiene. I denne forbindelse holdes det et årlig planleggingsmøte mellom forvaltningsmyndigheten og SNO. Tiltak skal være forankret i forvaltningsplanen, besøksstrategi og kommunikasjonsplan.

Naturoppdrag

For bestilling av tiltak og andre oppdrag benyttes applikasjonen Naturoppdrag. Her legges det inn observasjoner, installasjoner og behov som dukker opp innenfor landskapsvernområdet. Naturoppdrag er derfor et viktig verktøy for den løpende dialogen mellom forvaltningsmyndigheten og SNO.

Tiltaksplan

ID_TILTAK	PRI	Beskrivelse	Kategori	Bevaringsmål	Dato innlagt	Dato ferdig	Internt opphav
	1	Grusuttaket langs Nyhaugvegen bør lukkes. Det bør foretas en lett planering og pussing av kantene slik at inngrepet blir mindre synlig og gjengroingen fortsetter.	Skjøtsel	Ikke valgt		31.12.2035	Forvaltningsplan

Skjøtselsplan

Ingen.

Besøksforvaltning

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg.

Forvaltningsutfordringer

Utfordringene i Forddalen landskapsvernområdet er mye knyttet til å opprettholde tilstanden til det særegne natur – og kulturlandskapet som trekkes frem i verneformålet. I denne forbindelse er bevaring av seterlandskapet veldig viktig, noe som kan komme i konflikt med en endret praksis i jord- og beitebruken, samt endret bruk av området.

De viktigste utfordringene for vernet er listet opp under:

1. Gjengroing
2. Endret bruk av området, som fører til etterspørsel av større tekniske inngrep.
3. Setre som blir omregistrert til fritidsbolig.
4. Klimaendringer
5. Utenforliggende tiltak som kan påvirke verneverdiene

Naturmangfoldloven

Da naturmangfoldloven av 19. juni 2009 ble vedtatt med ikrafttredelse 1. juli 2009, ble naturvernloven opphevet. Selv om naturvernloven ble opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av naturvernloven inntil Kongen bestemmer noe annet, jf. naturmangfoldloven § 77. Naturmangfoldloven § 36 (annet ledd om landskapsvernområder), § 47 (skjøtsel av verneområder) og § 48 (dispensasjon fra vernevedtak) er også gjort gjeldende for forskrifter som er vernet etter naturvernloven.

Miljørettslige prinsipper (§§ 8-12)

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrift samt ved andre beslutninger, f.eks. om forvaltningstiltak/skjøtsel. De miljørettslige prinsippene er: kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10),

kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter, og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48.

Verneforskrift URL

<https://lovdata.no/forskrift/2001-12-21-1572>

Sentrale føringer

Dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48

Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelder istedenfor den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften (jf. overgangsbestemmelsen i NML § 77).

Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; 1) dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, 2) dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller 3) dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle /særskilte tilfeller som ikke ble vurdert, på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser.

Dispensasjonsbestemmelsen i NML § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. For mer informasjon se «[Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter](#)».

Skjøtsel ved naturmangfoldloven § 47

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. Bestemmelsen gir også adgang til, i skjøtselføymed, å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i NML § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området.

Med hjemmel i NML § 47 kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i NML § 47.

Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir NML § 72 adgang til det. Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet, skal eieren eller rettighetshaveren varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i NML § 47 krever avtale med grunneier.

Randområder til verneområdet etter naturmangfoldloven § 49

Naturmangfoldlovens § 49 omfatter utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde. Hvis virksomhet som trenger tillatelse etter annet lovverk, gir innvirkning på verneverdiene, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter NML § 6.

Forvaltning av villrein

Kvalitetsnormen

Kvalitetsnormen for villrein ble fastsatt ved kongelig resolusjon 23.06.2020, og har som formål å bidra til at villreinen i Norge blir forvaltet etter internasjonale forpliktelser, og at de nasjonale målsettingene om ivaretagelse av levedyktige villreinbestander overholdes. Normen bygger på et kunnskapssystem som klassifiserer villreinområdene etter god, middels eller dårlig kvalitet. Vurderingene skal ta utgangspunkt i tre delnormer: 1) bestandsforhold, 2) lavbeite og 3) leveområder og menneskelig påvirkning. Klassifiseringen skal gi tydelige signaler om hvilke faktorer som er den største utfordringen i hvert enkelt villreinområde, og skal derfor gjentas hvert fjerde år.

Ved siste vurdering i 2021 ble Forollhogna villreinområde klassifisert som middels kvalitet. Innenfor Forddalen landskapsvernområdet er det ingen kartlagte fokusområdet for villrein (Rolandsen et al. 2022). Ny vurdering etter kvalitetsnormen skal gjennomføres i 2025. Mer informasjon om klassifisering etter kvalitetsnormen for villreinområdene i Forollhogna kan du finne [her](#).

Regional plan for Forollhogna villreinområde

Norge er det eneste landet i Europa som fortsatt har fjellområder med villrein, og har dermed et særlig ansvar for å bevare arten og dens leveområder. I 2007 tok Miljøverndepartementet initiativ til å opprette regionale planer med formål om å ivareta de viktigste leveområdene for villrein, samtidig som det skulle gis muligheter for bruk av fjellet. Den regionale planen for Forollhogna skal sikre en helhetlig forvaltning av fjellområder som er spesielt viktige for villreinens framtid. Planen er retningsgivende.

Du kan lese mer om regional plan for Forollhogna villreinområde [her](#).

Forvaltningsmyndighetens retningslinjer

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
1	Verneformål	§2	«Formålet med opprettelsen av Forddalen landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap der seterbebyggelse og setervoller er sentrale elementer i landskapsbildet». Forvaltningsmyndigheten skal i alle saker vurdere hvordan et tiltak eller en aktivitet kan påvirke landskapet. Landskapet skal forvaltes slik at man ivaretar landskapets egenart.
2	Bygninger og andre installasjoner	§3, punkt 1	Området er vernet mot alle tiltak som medfører små og større fysiske inngrep i landskapet. Dersom tiltaket ikke faller innunder forskriftens § 4 - <i>Generelle unntak</i>, er området vernet mot alle inngrep og tiltak som nevnt i § 3 punkt 1. Dette er uavhengig av om tiltaket er søknadspliktig etter annet lovverk. Eksempler på tiltak som er forbudt er: bygg uavhengig av størrelse, platting, terrasser, takoverbygg, grillhytte, badestamp, gapahuk, kloppesti, tekniske installasjoner som solcelle, ventilatorer, turbiner etc. Forvaltningsmyndigheten avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må ansees å ville endre landskapets art eller karakter. I denne vurderingen skal det legges vekt på den samlede virkningen av tiltakene i området, jf. naturmangfoldloven § 36 andre ledd.
3	Veier og annen infrastruktur	§ 3, punkt 1	Bygging av nye veger, både traktorveger og bilveger, og omfattende omlegging av eksisterende veger som medfører inngrep er forbudt. I forbindelse med setre i drift kan det søkes om tiltak knyttet til veiadkomst, jfr. ID #23. I en eventuell søknad må behovet for tiltaket begrunnes og dokumenteres, samt at det må fremgå hvilke tilpasninger, utforming og opprydding som skal gjøres for å hensynta landskap og naturmiljø. Dette vil følges opp gjennom vilkår ved en eventuell tillatelse.
4	Reiseliv	§ 3, punkt 1	Det er et forbud mot hensetting av campingvogner og bobiler i verneområdet. Denne bestemmelsen tar sikte på å forby plassering av campingvogner og bobiler, for på den måten å hindre at disse fungerer som en ny boenhet i verneområdet.
5	Friluftsliv	§ 3, punkt 1	Det er et forbud mot fysiske inngrep, slik som <i>anlegg og faste innretninger</i>. Her inngår oppsett av broer, kloppegging på turveier, gapahuk, og andre

			tiltak som krever inngrep i naturen i forbindelse med tilrettelegging for friluftslivet. Slike tiltak vil være søknadspliktige. Verneforskriften er ikke til hinder for fri ferdsel til fots eller bruk av tråsykkel og hest til ridning/kløv. For dette gjelder frilufsloven.
6	Løsmasser/Grustak	§3, punkt 2	Det er åpnet for uttak av løsmasser ved grusuttak på Fjesetøian. Uttak av løsmasser fra dette stedet skal kun brukes til den vegstrekningen som ligger innenfor verneområdet. Videre retningslinjer for grusuttaket jfr. vedlegg xx.
7	Skogbruk	§ 3, punkt 3	I forbindelse med skogsdrift gjelder lov om skogbruk og skogvern med tilhørende forskrifter. Verneforskriften gjelder i tillegg, og etter verneforskrift er det ikke tillatt med treslagsskifte, bygging av skogsbilveier og snauhogst av flater større enn 3 daa i fjellbjørkeskog. Sprøyting av midler mot løvtreoppslag er forbudt.
8	Jakt og fiske	§ 3, punkt 4	Jakt og fiske kan drives i samsvar med gjeldende særlover.
9	Motorferdsel	§ 3, punkt 5	Adgangen til motorferdsel er regulert gjennom de alminnelige reglene i motorferdselloven med tilhørende forskrifter, der myndighet er tillagt kommunen. Forvaltningsmyndigheten skal ikke behandle søknader om motorferdsel i utmark som egen sak etter verneforskrift. All motorisert ferdsel skal foregå hensynsfullt og slik at det ikke oppstår forstyrrelser, hjulspor og terrengskader.
10	Bygninger og andre installasjoner	§4, punkt 1	Vedlikehold av eksisterende bygg, veger, anlegg, gjerder, bruer, klopper o.l. kan utføres uten søknad. Med vedlikehold menes behov for å foreta utskiftninger med jevne mellomrom på grunn av slitasje, påførte skader grunnet vær og vind og forventet forfall. Bygg Med vedlikehold på bygg menes tiltak som ikke endrer byggets fasade. Nedtaking av en bygning og erstatning av denne med en ny anses ikke som vedlikehold, og er et søknadspliktig tiltak. Tiltak som medfører standardhevinger eller endringer i fasade er ikke å regne som vedlikehold, og derfor

			søknadspliktig. Ombygging og restaurering er søknadspliktige tiltak. Bruer og klopper Med vedlikehold på bruer og klopper menes tiltak som ikke medfører vesentlige endringer av funksjon, størrelser eller utseende sammenliknet med eksisterende konstruksjoner. Anlegg i tilknytning jakt og fiske Fiskekultiveringstiltak som krever inngrep i terrenget, som for eksempel nye demninger, er ikke tillatt. Vedlikehold av eksisterende anlegg i tilknyttet jakt og fiske er tillatt uten søknad, så fremt dette ikke fører til fysiske terrenginngrep, fasadeendring og/eller oppgradering av anlegget. Tiltak utover dette er søknadspliktig.
11	Veier og annen infrastruktur	§4, punkt 1	Fordalsveien og Nyhaugveien med tilstøtende sideveger kan vedlikeholdes på en slik måte at vegstandarden opprettholdes. Med vedlikehold på veg og infrastruktur menes grusing med rene masser, opprensning av grøfter, stikkrenner etc. Dreneringstiltak og ny grøfting, standardheving mv., regnes ikke som vedlikehold og er søknadspliktig.
12	Bygninger og andre installasjoner	§4, punkt 2	Med brann og naturskade forstås skader på bygg som skyldes akutte og uforutsette hendelser som brann, ras, flom og storm. Hendelser som frost, tøle, tørke, nedbør, snøtyngde, dyr, insekter, bakterier, sopp, råte mv. som forårsaker forfall av bygninger er ikke å forstå som naturskade under denne unntaksbestemmelsen. Forvaltningsmyndighet skal varsles med dokumentasjon på naturskader, og kan sette vilkår for utforming og plassering av nytt bygg. Det vises til ID 17.
13	Landbruk – jord og skogbruk	§4, punkt 3	Forskriften er ikke til hinder for beiting og drift av eksisterende setervoller, dyrkede arealer og nødvendig gjerdning. Nødvendig gjerdning gjelder setervoll, nattbeite, for syke dyr, kalver, sinking etc. i tilknytning til setervoll. Vedlikehold av eksisterende gjerdner er tillatt uten søknad.

14	Landbruk – jord og skogbruk	§4, punkt 4	Anlegg av nødvendige sanketrøer i beitenæring er tillatt uten søknad, så fremt tiltaket ikke medfører terrenginngrep som planering, skjæring, fylling, grusing, mv. Tiltak som medfører terrenginngrep, er søknadspliktig.
15	Redningstjenesten	§4, punkt 5	Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns- og forvaltningsøyemed med hjemmel i lov er tillatt.
16	Byggetekniske spesifikasjoner	§ 5, punkt 1-4	Benevnelsen bebygd areal (BYA) jf. Norsk Standard 3940 skal benyttes ved alle typer byggesøknader. Nyeste versjon av «Grad av utnytting» kan benyttes som veiledning. BYA måles etter utvendig kledning/panel/ytterveggs utside. Forskriften omhandler bygninger for jordbruksformål knyttet til seterdrift og beitebruk. Med det menes bygninger med ulike funksjoner som seterstue, seterfjøs og ulike uthus tilknyttet bebyggelsen og bygningsmiljøet. Hvis den aktive landbruksdriften på setra opphører vil setra, med bygninger, bli betraktet på linje med alminnelige fritidsbygninger i forvaltningsmyndighetens saksbehandling. Fritidsbebyggelse og hytter skal som hovedregel underordne seg retningslinjer for seterbebyggelsen. Søknad om byggetiltak må være skriftlig å gi tilstrekkelig informasjon. Se nasjonalparkstyrets nettside for veiledning ved søknad.
17	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 1	Det kan gis tillatelse til oppføring av nødvendige nye bygninger til seterformål og beitebruk. Med beitebruk menes slått og beite, ikke slått alene. Forskriften åpner ikke opp for oppføring av nye bygninger med formål fritidsbebyggelse, utleie, turisme eller lignende i verneområdet selv om dette er knyttet til landbruksnæring og kan oppfattes som tilleggsnæring. Oppføring av fritidsbebyggelse er ikke tillatt på grunnmur, eller tufter etter tidligere seterbebyggelse. Forvaltningsmyndigheten kan gi nærmere vilkår om hvordan nybygg skal plasseres og utformes, samt hvordan ombygging/utvidelse av eksisterende bygninger skal tilpasses eksisterende bygningsmiljø.

			Følgende retningslinjer for bygningsvolum gjøres gjeldene: - Nybygg og fundamentering skal følge lokal byggeskikk for område (ref: byggeskikks-veilder vedlegg). - Nybygg skal ha en enkel rektangulær form, med saltak. - Bygningssvolumet skal legges så nær bakken som mulig. Synlig grunnmur/fundamentering skal tildekkes med naturstein, slik at det fremstår som tørrmur. Følgende retningslinjer for nye uthus (vedbod, utedo, lager): - Enkel rektangulær form, med gavelvegg på byggets kortsider. - Bebyggd areal inntil 20 m² - Mønehøyde inntil 3,5 m - Uthus skal ha saltak, for mindre uthus inntil 10 m² kan skråtak/pulttak tillates, takutstikk inntil 25 cm. Følgende retningslinjer til størrelse og plassering av nye seterhus gjelder: - Nybygg bør plasseres med møneretning parallelt med terrengkvotene eller den fremherskende vindretning. - Bebyggd areal inntil 60 m² - Bygget skal ha en enkel rektangulær form. - Mønehøyde inntil 4,5 m. - Takutstikk inntil 25 cm. - Vindu skal følge lokal byggeskikk, og store, blanke overflater tillates ikke. Følgende retningslinjer for nye fjøs gjelder: - Nye fjøs må kunne innordne seg landbruksmessige krav og landbruksfaglige behov. - Oppføres i rektangulær form med saltak.
18	Bygninger, restaurering	§ 5, punkt 2	Etter søknad kan det tillates restaurering og ombygging av eksisterende bygninger for jordbruksformål eller med tanke på bruksendringer. Restaurering Restaureringen skal ha som utgangspunkt å bevare bygget mest mulig likt det opprinnelige av bygget. For at et bygget skal regnes som et objekt for restaurering, gjøres det en helhetsvurdering der inntil 50 % av taket bør være intakt.

			Å gjenreise eller bygge kopier av bygg, som det bare finnes rester igjen av, tillates normalt ikke. Dersom dette skal kunne tillates, må det være som en del av et større samlet kulturlandskapstiltak med allmenn verdi. Slike tiltak bør utføres i samarbeid med museums- og historielag og lignende for å sikre at bygg og landskapstiltak er av kulturhistorisk formidlingsverdi og kan nyttes av allmennheten. Samarbeid og/eller driftsavtaler med offentlige aktører tillegges betydelig vekt. Behandling av søknad om restaurering skal skje i samråd med kulturvernmyndigheten. Bruksendring Bruksendring av bygg er ikke regulert i verneforskriften, og derfor ikke søknadspliktig etter verneforskrift. Søknad om bruksendring skal behandles av kommunen etter plan- og bygningslov. Forvaltningsmyndigheten er imidlertid å regne som berørt statlig myndighet i bruksendringssaker, og skal gis mulighet til å uttale seg på saksområdet jf. plan- og bygningsloven § 19-1. Avklaring om bruksendring bør foreligge før søknad om byggetiltak om restaurering/ombygging sendes til forvaltningsmyndighet.
19	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 3	Tilbygg skal tilpasses eksisterende bygg mht. fasade, materialvalg, farge, takteking og vinduer. Tilbygg skal i utgangspunktet skje på byggets lengderetning og etter lokal byggeskikk. Grenser for bebygd areal avgjøres i forhold til byggets formål på eiendommen: 1. Tilbygg til seter som er i aktiv drift: ○ Tilbygg på seterstue/seterbu kan utvides maks 30 % fra byggets areal ved vernetidspunkt, men skal ikke overstige maks totalt areal på 80 m² BYA. ○ All bebyggelse skal vurderes i forhold til landbruksbehov, og en landbruksfaglig vurdering skal vedlegges søknaden. 2. Tilbygg på seterstue der eiendommen ikke inngår i aktiv jordbruksdrift, men nyttes til fritidsbruk, og tilbygg på hytte: ○ Tilbygg på seterstue/seterbu/hytte kan utvides maks 30% fra byggets areal ved vernetidspunktet, men skal ikke overstige maks totalt bebygd areal på 60 m² BYA.

			Byggetiltak som takoverbygg, plattinger, terrasse, veranda etc. er ikke å regne som tilbygg, og behandles etter naturmangfoldlovens § 48, jfr. ID 27.
20	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 4	Riving av eldre seterbebyggelse er ikke tillatt, men kan etter søknad tillates. Det skal innhentes kulturfaglig vurdering fra fylkeskommunen før forvaltningsmyndighet kan behandle en søknad om rivning.
21	Landbruk – jord og skogbruk	§5, punkt 5	Oppdyrking av nye arealer i tilknytning til tidligere etablerte dyrkingsareal betraktes som nyanlegg og er søknadspliktig. Ved søknad kan det tillates oppdyrking på fastmark. Det skal gjennomføres kartlegginger av potensielt nye oppdyrkingsområder, for å ivareta verdifulle naturtyper og botaniske verdier.
22	Landbruk – jord og skogbruk	§5, punkt 6	Etter søknad kan det åpnes for gjenopptakelse av seterdrift der denne har vært nedlagt. Søknaden må inneholde en landbruksfaglig vurdering som dokumenterer forholdet.
23	Veier og annen infrastruktur	§5, punkt 7	Bygging av nye veger, samt vesentlige utbedringer og endringer betraktes som nyanlegg og er søknadspliktig. Tiltakets betydning for landbruk, utmarksbeite og seterdrift skal dokumenteres ved landbruksfaglig vurdering og tillegges betydelig vekt.
24	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 8	Fremføring av nye kraftlinjer, kabler og telelinjer er søknadspliktige tiltak. Nye kraftlinjer, kabler og telelinjer skal fortrinnsvis legges i bakken og følge allerede etablert infrastruktur. Tiltaket skal ikke gå på bekostning av særskilte botaniske verdier og det skal gjennomføres kartlegginger av potensielle traseer. Vernebestemmelsene er ikke til hinder for bruk av strømaggregat på de aktive seterbrukene.
25	Bygninger og andre installasjoner	§5, punkt 9	Utvising av ny seter er søknadsplikt etter verneforskrift, og skal skje i samråd med grunneier, som for dette område er Statskog. Søknad om utvising av ny seter skal derfor inneholde en vurdering fra grunneier og en landbruksfaglig vurdering før den behandles etter verneforskrift og verneformål.

26	Bergvirksomhet	§ 5, punkt 10	Det kan etter søknad åpnes for tiltak knyttet til erosjonssikring av sikkerhetsmessige grunner.
27	Annet	§6	Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelder istedenfor den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften (jf. overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77). Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en «kan»-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Forvaltningsmyndigheten kan utarbeide egne styringsdokument med dispensasjonspraksis etter naturmangfoldlovens § 48 for tiltak som ikke er hjemlet i forskrift om landskapsvern. For mer informasjon om naturmangfoldloven § 48 se under <u>«sentrale føringer»</u>.

Tilgrensende verneområder

Forddalen landskapsvernområde grenser til Forollhogna nasjonalpark og Budalen landskapsvernområde.